

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* N°. 124).

Zondag 29 October 1893. N°. 827.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.

Abonnementen worden aangemonen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.

Advertentien: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elken regel met 18 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdeszangen en Verslagen van Vereenigingen 10 Cent per regel.

Van het Gebed.

ZONDAGSAFDEELING XLV.

IX

Alle goede gave, en alle volmaakte gitt is van boven, van den Vader der lichten afkomende, bij welken geene verandering is, of schaduw van omkeering.

Fac. 1 : 17.

We komen thans tot het *Onze Vader*. Op de vraag toch: „Wat heeft God ons bevolen van Hem te bidden?“, antwoordt de Heidelberger, dat we te bidden hebben „om al die geestelijke en lichamelijke noodrucht, welke Christus begrepen heeft in het gebed, dat hij ons zelf geleerd heeft.“ Vooraf echter dient de generale betekenis van het Gebed geresumeerd te worden, ten einde wel de grondbetekenis te kennen, die aan het *Onze Vader* met alle gebed gemeen is. En dan behoef het wel geen betoog meer, dat het gebed een onmisbaar bestanddeel van alle hoogere godsdienselijke levensuiting is, maar dient wel eenigszins nader aangegeven, welke de plaats is, die het gebed in deze levensuiting inneemt. Hierbij nu springt het terstond in het oog, dat het gebed onbestaanbaar is met de vage vroomheidsideeën der Modernen. Wie niet in den levenden God gelooft, als in een God die ons roepen hoort en op ons roepen antwoorden kan, doch zich verliest in een dweepzucht gevoel voor zekere onbestemde Eeuwige Liefde, kan niet bidden. Hij moge zich al op de knieën werpen, en de gedachten in zich laten vernieuwvuldigen, een klank uiten en zelfs denedn stamelen, dit alles maakt zijn daad nog niet tot een gebed. Er is geen gebed dan in de zekere onderscheiding dat er twee zijn, één die bidt en één tot wien wordt gebeden, en dat de zieleuiting van den bidder door middel van het gebed voor God komt. Het is dan ook geen anthropomorfisme, als de Heilige Schrift ons leert, dat God onze gebeden hoort. Ook het hooren moet wel waarlijk aan God toeschreven, nu wel niet in den zin, alsof God, evenals wij, alleen door het orgaan van een oor kon hooren. Dat toch is de creatuurlijke vorm van hooren. Maar gelijk de Psalmist het uitdrukt, omdat Hij die het oor plantte, d. w. z. die het denkbeeld zelf van hooren uitdacht en verwerkteltijkt, zelf niet zonder te hooren zijn kan. Als eerste generale grondbetekenis van het gebed verkrijgen we alzoo, dat in het gebed de rechtstreeksche ontmoeting van het creatuur met zijn Schepper plaats vindt.

Ge spreekt van een God, ge belijft een God, ge geloofd in een God, alles wel, maar waar is Hij? Hoe kunt ge Hem naderen? Op wat wijs kan er tusschen u en Hem gemeenschap ontstaan? En op die drie vragen geeft nu het gebed het antwoord. Immers als ge bidt, bidt Ie echten waren zin, *belijft* ge niet maar en *geloofd* ge niet slechts, maar voert ge dat geloof op tot zoo hoogen stand, dat ge tegen al het zichtbare in, toont uw God te kunnen vinden, uw God te kunnen ontmoeten, en met uw God gemeenschap te kunnen hebben. In dien zin nu is het gebed de realiteit van uw religie, en dat in veel hooger zin, dan de offerande uws zelfs die ge Gode in uw leven brengt. Ditschijnt wel soms anders, omdat veelal ons gebed zoo bijna niets van het echte bidden heeft, maar als er waarlijk door u gebeden wordt, zoodat ge in der waarheid voor den Troon der genade verscheent, Hem, den Heere uw God kendet en vindt, om uw ziel tot Hem op te heffen, en in zijn heilige Tente gemeenschap met Hem te hebben, dan is er geen hooger acte van godsaligheid mogelijk, dan deze zielsontmoeting met uw God in uw gebed. Immers zulk een ontmoeting, als ze echt en zuiver zijn zal, eischt op dat eigen oogenblik de sáamvatting van heel uw persoon en heel uw leven, om diep de ontzettende tegenstelling tusschen den almachtigen en heiligen God en uzelf als vergankelijk en zondig creatuur te gevoelen, en desniettemin deze ontzettende tegenstelling door de gemeenschap met den Middelaar en zijn zoenofier, in zoo innige harmonie op te lossen, dat het „Abba, lieve Vader” geen leugen op uw lippen zij.

levensuiting der religie, voorzover het *Gebed* het noodzakelijk en natuurlijk complement is van het *Gebed* en het *Gelooft*. De eerste gewaarwording in het leven van den godsdienst is die van Gods heiligen wil, als over ons gebiedende, ons een perk stellende, en over ons heerschende met heilige mogendheid. Eerst wie dit ontwaart, bespeurt metterdaad dat God in zijn leven mee gaat tellen, dat God de Heere als een machtige factor in zijn leven inkomt, en dat er een godsdienstig leven tusschen God en zijn ziel moet opkomen. Zonder meer komt ge intusschen niet verder. Wie toch zelf zondig in zijn hart, geen andere gewaarwording heeft, dan van de openbaring en ontdekking van Gods heilige Wet, wordt terneer geslagen en afgestooten, hij vlucht voor God en ontvlucht den Heilige, en de religie, die juist op *gemeenschap* met den Eeuwige doelt, *zinkt* veel meer van zijn hart. Daarom volgt dus op het *Gebed* het *Gelove*, en hiernee treedt een geheel andere gewaarwording in zijn ziels bewustzijn. Waar het *Gebed* hem afstoof, trekt het *Gelove* als een magneet hem aan; want immers in dat *Gelove* wordt een weg van verzoening en terechtbrenging ontlooten, waarop de liefde hem trekt en poogt te winnen en verwarmt met haar heiligen gloed. De overweldigende macht van het *Gelove* is dan ook zoo sterk, dat het een tijdlang in Gods kind de eerste gewaarwording van het *Gebed* geheel kan terugdringen. Het godvruchtig leven is dan van het zedelijk leven geheel losgemaakt, en ge ziet al die dwepende eenzijdigheden opkomen van mannen en vrouwen die jubelen in hun geloofs-zelfheid en inmiddels Gods Wet en zijn Gebed licht achten. Dit verstaat de eigengerichtige niet, maar wie de volheid van het *Gelove* indronk, ziet uitnemend wel in, hoe, na de afstooting van de Wet, de aantrekkingskracht van het *Gelove* zoo overweldigend en sterk kan zijn, dat men de Wet nu zelf afstoof, zelfs tegen de Wet zich aankant, en, bijna in antiochiaanschen zin zich alleen in de weelde van het *Gelove* baadt.

Dit zou dan ook zoo blijven, indien er geen werking van den Heiligen Geest ware. Maar als nu die werking van den Heiligen Geest doorgaat, komt er in het vroom gemoed een derde reeks van gewaarwordingen op, die de ziel naar het *Gebod* terugtrekken, maar nu bij den zachten lichtglaas van het *Gelove*. En, dan is die Wet geen vijand en geen schalderseker meer, maar de ziel merkt, hoe Gods geboden „haar te zijn liefde trekken." Er komt dan zelfs heimwee in de ziel naar Gods wet op. Ons innerlijk bestaat geraakt in de stemming van Psalm 119. Ge gaat gevoelen, dat er in die Wet voor u een schat ligt; dat zoo die Wet maar in u kon doorwerken, ge veel rijker en gelukkiger zoudt zijn; en nu de schrik van die Wet door het *Gelove* gedempt is, rijst allengs het vermoeden op, of er niet van die Wet reeds in dit leven, o, zooveel meer in ons gerealiseerd kon worden, zoo we de heerlijk *beloften* van het *Gelove* maar op die Wet dursten toe te passen. En zoo nu wordt uit de vereeniging, uit de zaamvoeging en uit de harmonie van *Gebod* en *Gelove* rechtstreeks het *Gebed* geboren. Wie in hooger en zin geestelijke bidt, bidt om zijn geestelijke noodruft, zoekt bij den Heere zijn God de vervulling der *Beloften*, die, op grond van zijn *Gelove*, hem in den rijkdom van Gods *Wet*, door een leven in heiliger zin kunnen doen ingaan. En als er zoo gebeden is, dan komt het heil ook. Waar zulke smeeking en verzoeking opging, daar ontwaakt de heilige zin voor een heiliger leven vanzelf. Met zulk een gebed bereikt al ons wenschen en begeren, al ons pogen en streven, voor zooveel het op aarde kan, zijn hoogtepunt. De actie in de ziel ontving uit het *Gebod* zijn prikkel; werd uit het *Gebod* overgeleid in het *Gelove*; maar eerst in het *Gebed* vindt die actie haar voleinding en komt ze tot rust. Immers eerst in het *Gebed* heeft ze haar God, ze grijpt dien God in den gelove aan; en op grond van dat *Gelove* vindt ze in het *Gebod* het ware middel, om het *Gebod* weer lief te hebben, en ook in dat *Gebod* haar God en de liefde van haar God terug te vinden. Ook onze Catechismus handelde derhalve volkomen juist door het *Gebed* aan het slot te laten komen. Hooger dan het *Gebed* kan de religie op aarde niet klimmen. Als de ziel waarlijk in mielnsinnig smeeken met haar God verzoend en verenigd is, is het hoogste verkregen, wat op aarde te bereiken valt.

Keeren we nu tot het speciale gebed, d. i. tot het *Onze Vader* terug, dan sluit het geheel op het gezegde, dat het gebed ook in het leven van den Middelaar zulk een breede plaats innam; dat we gedurig lezen, hoe Jezus zich in de eenzaamheid terugtrok; ja, dat hij niet zelden hoog op een berg klom, om soms uren

In dit formuliergebed nu zegt de Catechismus, dat de Christus ons een opsomming gaf van al de geestelijke en lichamelijke nooddrift, die hij wil dat we van God sullen vragen, en waarvoor we de vervulling van God hebben af te smeeken. Dit nooddrift eischt hier nadere toelichting. Immers nemen we het wo-ord nooddrift hier in den gewonen zin, als uitdrukking van hetgeen *ons ontbrekt*, of als datgene waaraan we voor ons selven behoefte gevoelen, dan kloopt het niet te zeggen, dat Jesus ons in het *Onze Vader* voornamelijk en zelfs alleen

om de vervulling van die *nooddruft* leert bidden. Vormde toech die *nooddruft* in hoofdstaak, ja, schier alleen, den inhoud van het *Onze Vader*, dan zou het anders moeten geformuleerd zijn dan nu, en zou het de drie eerste bedes of ganschelijk niet, of hoogstens aan het slot, als in het voorbijgaan, en als een toevoegsel, kunnen bevatten. Reeds de eerste bede: „Uw naam worde geheiligd”, is geen bede om vervulling van eigen nooddruft. Want het is wel zoo, dat de ziel van het kind van God in haar hoogste levensuiting ook dorsten kan naar de heiliging van Gods Naam; maar toch klinkt het gewrongen, om dit te begrijpen onder onze geestelijke *nooddruft*. Het woord „nooddruft” is er de uitdrukking niet voor, en doet aan het hooge karakter van de drie eerste bedes metterdaad te kort. Die drie eerste bedes toch hebben dit eigenaardige, dat ze niet iets voor ons zelf, maar iets voor God abidden. *Uw Naam worde geheiligd, nu* Koninkrijk kome, *nu* wil geschiede. Het is hier de liefde van het kind voor zijn God, die zich zelfden vergeet, met zijn eigen nood eerst straks en later komt aandragen, maar eerst vragen wil, wat noodig is, opdat zijn God hebbe wat Hem toekomt. Kunstige verklaring baat hier dan ook niet, en er moet eenvoudig beleden, dat deze resümie van het *Onze Vader*, gelijk de Catechismus die bedoelt, minder gelukkig uitviel, en meer dienst doet om den overgang te vormen van Vraag 117 op het *Onze Vader*. In Vraag 117 was gesproken van al datgene waarom God ons te bidden bevolen heeft, in verband met onzen nood en onze ellendigheid, en nu is het met terugslag hierop, dat in Vraag 118 gezegd wordt, dat we de aanwijzing hiervoor vinden in het *Onze Vader*.

Het *Onze Vader* zelf is dan ook in dieper zin „Gereformeerd“ dan wat de Catechismus er hier als resümie van geeft. Dit zij niet als aanklacht tegen den Catechismus gezegd, want in de uitlegging der zeven beden toont de Heidelbergse veel te goed te weten, wat het gebed in eent „Gereformeerden“ zin is. Alleen maar, zijn aanloop liet te wenschen over, en doet aan de hoogste opvatting van het Gebed enigszins te kort. Zoo ergens toch, dan is het van alle gebed eerste enich, dat de eere Gods in onze schatting het zwaarste wege, zwaarder zelfs dan onze bangste nood. We hebben niet een God, die er is, om ons te hulpe te komen in onze nood, en dien we dus alleen voor zooverre zouden hebben aan te roepen, als de nood ons daartoe perst; maar geheel omgekeerd bestaan wij *om Gods wille*. Hij is en blijft het ééne en enige Middenpunt. Hij de Zon, en wij de planeten, die om Hem als het middenpunt in den loop onzes levens ons te wendelen hebben. Dat er bij dien God óók voorziening voor onze nooddrift is, is wel waar, maar komt toch eerst in de tweede plaats aan de orde. Hij komt eerst; Hij moet voorop gaan ook in onze biddende gedachten; en Hem de tol van onze aanbidding en dankzegging op te dragen moet in alle gebed voorop staan. Dat we nu veelal in ons Gebed geestelijk te laag blijven hangen, om hiertoe werkelijk te komen, geven we wel toe, maar verandert aan de zaak niets. Het ideaal mag daarom nooit prijsgegeven, en alleen aan dat ideaal mag voor alle gebed de regel worden ontleend. Juist daarin toont dan ook het *Onze Vader* zijn hooge volkomenheid als het allervolmaaktste gebed, dat dit het ideaal ten volle grijpt en volkomenlijk aan den regel door die ideale opvatting gesteld, beantwoordt. En alleen in dien zin zeiden we dan ook dat het *Onze Vader* in den hoogsten zin des woords „Gereformeerd“ is. Immers zoo aan onze Gereformeerde vaderen ééne genade van Godswege geschenken is, dan bestond die genade wel hierin, dat ze in elk stuk van hun belijdenis dit hooge stuk tot zijn recht deden komen, dat het ons in de zake der religie allereerst om de eere van Gods majesteit, en eerst daarna om de nooddrift des menschen te doen moet zijn. Uit dien hoofde voldoet dan ook dit woord nooddrift ons hier niet. Want zeer zeker, óók die nooddrift komt in het *Onze Vader*, naar ziel en lichaam, tot haar recht, maar er gaat aan de bede voor die nooddrift iets heel anders vooraf, en het is juist aan dit andere en voorafgaande, dat het *Onze Vader* voor ons beset zijn hooge en alles-overstreffende bekoring ontleent.

KUYVER

¹⁾ De critische vraag, welke de juiste tekst in Mattheüs 6:13 zij, kan hier niet besproken.

Hierbij echter komt nu nog een tweede
grondbeteekenis van het Gebed in de

Hiermee stemmen de feiten dan ook